

Pest 1860. vasárnap, October 7-én.
Megjelen minden vasárnap másfél nagy iven.

2. köt. 28. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.
Előfizetési: Werfer Károly kiadónál földunor 10. szám alatt, és minden cs. kir. postahivatalnál.

A nemzetes ur beszélgetése a tekintetes urral a nagyságos urról.

Vas Gerebentől.

Összeutaztam egy nagy országot, mentem négy lovon, két lovon, gyalog, — hívtak nemzetesnek, tekintetesnek, nagyságosnak, — és jó ízűt nevettem, hogy az emberek mérték-vesznek, s e mérték alkalmazkodik azon járműhöz, melyen meglátnak, s a mely helységben vagy városban megnagyságoltak, mert még bennültem a négy lovas kocsiban, a másikk utczában gyalog sétálván, hirtelen ifiurammá lettem!

Kedves nemzetem! mégis csak nagyon szeretted azt a sujtást, pedig szivemből mondom, hogy veszedelmesebb tőr nem járta át szivedet, mint a cizfra czimek, sőt erszényeden is akkora lyukat böktek, hogy akárhány család azért lett a nagyságosból ifiurrá, mert az a nagyságos kapaszkodás inast, szakácsot, hat tál ételt, bársonyt és selymet kívánt meg étvágyában, s a mint üres lőn az erszény, a czím is kiszökött a házból.

„Egyszer Pestre vetődtem, — mondja nekem egy nemzetes ur, — földesuramért négy lovon mentem, s minthogy földesuram számára hirtelen kellett egyetnást vásárlanom, elvittem a cizfra házart, s közben magamnak is levén venni valóm, erszényemet oly rutul megviselte a huszár miatt osztogatott nagyságos czím, mit visszautasítási szégyenlettem, hogy egész évi kézpénz fizetése utánna rit. Dehogy lennék nagyságos ur!”

Ime, egy kis álszégyen mekkora adóba került a keservesen gyűjtögetett turópénz! a fejlődésben és talpalásban megtakarított néhány forint alig volt elég a két órai nagyságos títu-

lumra, retentő például nemesek a tekinteteseknek, de még a nagyságos uraknak is, kik e kitüntetést egész életikre követelik, meg nem gondolván, hogy ez a kedves vendég oly torkos, hogy még utóbb a levesmerőkanalat is megeszi.

Szegeden minden embert megifjuraznak, — ez az öregekre is hízegző czím, — és kevésbe kerül; de Révkomáromban már „Nagy uram”-ozzák a föltozó eszmiadiát is, — sőt valamivel odább, Győrött, a hajdani „nemzetes ur” már nem elég, — egykor Ferenczy uram, a gazdag buzakereskedő megelégedett e czímmel, és százezereket gyűjtött össze, de most a kinek háromszáz mértő buzája van, megkivánja a „tekintetess” czímet, hanem átkozza a rossz időket, hogy most egy jiba három olyan drága, mint egykor, s a posztó is ugyanannyival drágább, — és káromkodik, hogy lesz olyan gazdag, mint nemzetes Ferenczy uram!

Majd mikor megjön a világ esze, és a civilizatiót nem azonosítják azzal, hogy az alföldi csikós szurrogátkávéit iszik, mint a morvaországi eszlő, kit minálunk soványsága és fakósága miatt a kazalra madárjlesztőnek tenének ki, — hihetőleg majd azon kezdik a dolgot, ha az emberek ne a czímért egyenek öt tál ételt; hanem az étvágyért megelégedzenek hárommal is. Berlinben, azt mondják, anynyi a „Rath”, hogy ha valaki a kapu előtt hangosan mondja, hogy egy „Rath”-ot keres, még a pinzeze — padlásablakokból is egy „Rath” dugja ki a fejét.

Csak a nagyvágyástól óvjuk meg a ma-

gyar embert, mert azonkívül, hogy megszegőnyit a nagy czím, utána való lótásfutás nevetőségessé teszi az illetőt, épen úgy, mint az egyszerű német leányt az, hogy udvarlója apjának állása után tudakozódván, nem akarta megmondani, hogy az favágó, hanem azt mondja, hogy apja: Brandmaterialienzertheilungsfactor!

Még azt meg lehet bocsátani, ha a südőgyerek követeli, hogy „te”-gezés helyett megmagazzák; mert ezzel némi éretlenségű máztól akar megszabadulni, s az ifjunak ez inkább dicséretre válik. Egy ilyen esetben történt meg, hogy a szegedi csizmadia egy diákkel tegezőn, nem akarát a fiut megurazni, de tegezni sem, a diaktól illetéknép kérdé: kérem, hova játszódik ez a lapda?

Nem szabad felednünk, hogy míg egykor Erdélyben a fejedelmek korában az ország legelső dignitariusi is megelégedtek a „Kegeyelmed” czímmel, — mi magában ugyis nagy jelentőségű, — ma már a paraszt is megorrolja. Ez világos bizonyíték, hogy az édesmereg már ízlik, mint a mákony, mely egy pár pillanatra ugyan kellemes; de eredménye az, hogy ez élvezettől az illető végtére is megboldondul!

E kitüntetésre józan eszű ember nem vágyakozik, annál kevésbbé szoktassunk rá egy egész nemzetet; tehát a kinek alkalma van rá, puszítsa ki ez okatlan vágyakozást; mert a varju is akkor pottyant el a jóízű sajtot, mikor a róka hízegését okatlanul kész dicséretnek vette és a buta állat „kár”-ogni kezdett. Dixi.

Elim.

Egy orosz tengerész-tiszt kalandja.

Dumas Sándortól.

(Folytatás.)

V.

Mi a szerelem?

Elim szeméit törle, azt hitte, hogy álmodik. Miért indult meg Janka anyyira? honnan e harag?

„Azt még sem hittem, hogy oly közönyt viseltek irántam!“ — szolt magához. — „Szívesen látszott hallgatni fecsegéseimet s felelni szemem beszédjére. A csók, mit neki adtam, természetesen, egész váratlan volt, de ajkai nem távozhattak el az enyéimről. Lehetlen, hogy ebben hibáztam volna.“

Zavarodottan s félénken tartott Elim az étterem felé. Hiába keresi imádjotta szeméit. Janka egész komolyan neheztelt, s ha a vétkesnek bátorsága lett volna őt megszólítani, bizonyosan rövid „igen“ vagy „nem“ lett volna felelete,

Elim nem tágitott; minél hidegebb lón iránta Janka, annál inkább igyekezett bocsánatát megnyerhetni. Végre a legtanácsosabbnak tartá Janka példáját követni; s visszavonult szobájába, azon erős határozattal, hogy sem a theához, sem a vacsorára megjelenni nem fog.

„Valóban nem tudom, mit gondoljak“ — mond, — szobájában sebes léptekkel fel s alá járkálva. „Oly fiatal s már is oly szépséyes, — igen, mondhatni: durezás! Valóban szerencse, hogy szívemet még egészen meg nem hódítá!“

E szavaknál sóhajtott.

„Ő mindenesetre szép, ez tagadhatatlan“ folytatta magánbeszédét. „Ifjú szépsége s kelemére Hebe, de gonosz mint a kigyó. — Igen, igen, Janka kisasszony, köztünk vége mindennek. Most már, ha tetszik, kacézkodhat Quentin ural!“

Elim beszédét az inas megjelenése törte meg.

„Tetszik-e theához jönni?“ kérdé az inas.

„Mi?“ kérd Elim, sebesen megfordulva s a szolgálatkész lélekre bámulva.

„Kérem, tetszik-e theához jönni?“ ismétlé az inas.

„E pillanatban megyek!“ felelt az ifju tengerész.

„Na most“ — szolt, midőn az inas eltávozott — „megyek, — de nem fogok reá nézni, s ugy teszek, mintha ő ott sem volna.“

Elim szinlett derültséggel jelent meg a teremben, s a helyett, hogy — mint rendesen — a házi leány mellé ült volna, Naarvaessen ur mellett foglalt helyet, s vele csevegni, tréfálni kezdett.

De Janka, ki különben, mindenben, mit Elim mondott és tett, résztvőn, nem is látszott észrevenni ennek jelenlétét.

Mi több: elfeledte a vendég szokásait, ki nem ihatta az erősen czukrozott theát, — s ő most három negyed darab czukrot tett csészéjébe; tejföllel kínálta, bár jól tudta, hogy Elim a theát czitromlével issza.

Elim felette boszús volt. Szemeiben Janka egy asszonyi ördög, egy dāmon volt. Mind a mellett el nem titkolható, hogy ily szeretetreméltó ördögöt még nem látott. Haragja oly nagy volt, hogy magát el nem határozhatá, valjon egész életére elszakadjon-e tőle, vagy őt szülei jelenlétében karjaiba zárja, s szívéhez szorítsa.

Gyakran kérdezém magamtól, mi edesb a szerelmeknek: az első csók-e, vagy az első pörpövtar? Örülésre viszi az embert, ha e kettő összejő.

Elim dühében majd loroskadva, ismét szobájába tért. Ha emlékezett volna Figaró magánbeszédeire, bizonyára mindig azt ismételte volna magában, de mert nem tudta, hirtelen e szavakban tört ki:

„Oh, a nők, a nők!“

Nehogy a salonban még egyszer megjelenie kelljen, levetkőzött s fogesikorgatva fekiált ágyába.

Éjféltájban egyik oldaláról a másikra fordult, a nélkül, hogy más gondolatot lélt volna, mint változatait ez örökös themának:

„Oh, a nők, a nők!“

Végtere két óraker elaludt. De mitörtént vele álmában? Mily borzasztó Alpes nehezedett reá? Nem tudom, elég az hozzá, hogy ágya előt a szőnyegen ébredt föl.

Felöltözött s lāngoló arcát hideg vízzel mosta meg. Még nem érzé magát eléggé megfrissülve, s a kertbe ment, hogy gondolatait új magánbeszédre szelje össze.

Magá sem tudva, miért, a kertészház ajtaja felé közeledett. Itt találta a kertészt, kezében öntöző kannával, szájában füstölő pipával.

„Senki sincs itt?“ kérdé Elim, hogy legalább valamit mondjon.

„Mit? senki?“ viszonz a hollandi; több mint ezerféle virág, s kétszáz madár van itt!“

„Helyes élez!“ szolt Elim, s a háza lépett, behuzva maga után az ajtót.

A hollandi fejét csóválta s mosolygva távozott.

Elim akaratlanul a tubarózsa-bokorhoz közeledett, mely mellett tegnapi boldog s oly boldogtalan volt. Mint az indus peri, a virágillatolt egészen elmāmorosodott; a fűszeres lég áthatotta minden idegét s edes fájdalommal töltötte el őt.

„Oh Istenem!“ susogta — „ily boldog, de ily boldogtalan is, még soha sem voltam!“

S most egy rōzsabokortól környezett padra ült, s átengedé magát fájdalmas kedélyhangulatának.

Igy ült sokáig, fejét kezére hajtva. Csordultig felt szíve most könnyű volt, mert régt visszafajított könyei utat törte. A mily kevéssé bírta, oly kevéssé akarta magát tovább is kényszeríteni, s hallhatók magánbeszédében a legbensőbb gyöngédség kifejezésével mondott szavait:

„Janka! kedves Jankám!“

E perczben lassu zörejrt vélt oldala mellett hallani, mintha madár repült volna föl.

Könyben furdított arcát fölemelve, halk kiáltásra tört ki.

Előtte Janka állt.

Karjait kitérve, ismétlé:

„Janka! kedves Jankám!“

S ez keblére borult.

„Oh, mily fájdalmat okoztál nekem, Janka!“ mond.

Janka tiszta rōzsás ajkát csókra nyújtá. S Elim, mintha félt volna, hogy imádjottja újra elszökik, két kezében fejcséskjét tartá s a két ifju szív szövetségét hosszu csók pecsételte meg.

Azután Janka őt gyöngéden eltávolítá magától.

„Miért fordulsz el tőlem, Janka?“ kérdé.

„Nem tudom; — felelt a szép gyermek. — „En nem taszítlak el, szívem mit sem tud arról, de kezem visszataszít. Legyen tiéd, s akkor foglyod leszek!“

Elim megragadta a kedves kezeket, s megcsókoltá.

S elkezdtek csevegni, egymásra néztek, mosolyogtak, s nem tudták miért. Duzzogtak, s aligha megmondhatták, kinek ajkáról jött az első bizalmas „te.“

„Mi bajod volt tegnap, te rosz leány?“ kérdé Elim.

„Nem tudom. Elfutottam, s nem tudtam, hogy miért. Ugy tetszett, mintha ajkaimat izzó vassal égetted volna meg.“

„De azután? Estve a theánál?“ tovább kérdé Elim.

„Boszantani akartalak!“ — felelt Janka, hajával játszva. „De megvallom neked, hogy ezzel magamat kinzottam. Nem bírtam aludni, egész éjen csak téged hívtalak!“

„Tegnap, anyaglom, azt kértd, mi a szerelem?“ mond gyöngéden Elim.

„Ez hát a szerelem?“ viszonz ez; akkor sok fájdalmat okoz, — de boldoggá is teszi.“

„Te szépséyes gyermek!“ szolt Elim.

„Oh, ne neheztelj reám, Elim. Félek, ha haragszol. Midőn jönni láttalak, oly félénk valék, hogy a virág mellé rejtőztem. Te e padra ültél, s én a virágokon át néztelek. Láttam, mint hajdtát fejedet kezdre. Ezt fölhasználni akartam, s szökni szándékoztam; de egyszerre, mintha sirni láttalak volna, — s most lehetlen volt egy lépést is távoznom. Ismered-e a mesét Daphnéról, ki borostyánfává változott; körültagattam magam, valjon nem váltam-e én is borostyánfává, ágak s lombokkal? S ekkor te azt mondád: „Janka, kedves Jankám!“ Szívemet szétszakadni éreztem, — te fölálltál, arczod egészen könyben ázott. Azt hittem, össze kell rognom, s ha ki nem tárod karjaidat, eszméletlenül hulltam volna a földre. — Oh, miért is szerettek oly kimondhatatlanul!“

„Elsőszor szeretsz-e, Janka?“

„És utószor!“ tevé hozzá, kezét szívére téve. — „És te?“

„Oh, én!“ viszonz Elim lelkesülten — „nem elég csak e világon szeretni téged, szeretni foglak a más világon is.“

Janka nem kérdezte többé, mi a szerelem?

A szerelmes pár elvált. „Örökké!“ volt a

bucszó, melylyel kezét szorítának, s még egyszer egymás karjaiba borultak.

Külön ajtón távozva, szobájukba tértek, hogy a csendben boldogok legyenek.

VI.

A látogatás.

Elim reggelenként elhagyva szobáját, meglátogatta a kertészházat.

Janka is ezt tette. Ha ürügyre leendett volna szüksége, erre virágai öntözését s madarai etetését használta volna föl.

De a föld minden virága, s a lég minden madarának drágább volt neki egy.

Egymáshoz siettek, gyöngéd öleléssel üdvözölve egymást; aztán csevegtek és édelegtek.

Ki adott kettőjük közel több csókot? Ez volt a számtani feladat, melynek megoldásával szorgalmasan elfoglalva lenni látszottak, s a számtani feladat tápu! szolgált szívők s lelkeknek.

A szép hollandi kertészháza tengerésztisztünknek Armida második kertje lón; elérte a tengert, a hajóhadat, el barátit ellenségeit. Buzgó honfi létére nem gondolt arra, hogy a francziák hazája szívében voltak, s ha gondolt is rá, magában mondta: „Nem, Oroszhan nem fog elesni, Napoleon vértükön siklik el. Ily háboru sokáig nem tartat.”

S ekkor e kérdést intézte magához, mely a feleletet magában viselő:

„Mit tehettek én róla?”

Magá a szerelmisten is despotá, és hódító; elől, lebilincsel minden más érzelmet. Elimnek nem volt jövője többé; gondatlanul éte át a napot, s boldognak érezte magát annyira, hogy a változásan kívül mitől sem tartott.

Janka hasonlókép megtanulta ismerni a szerelem édes fájdalmát. Kimondhatlan, nyugtalan, de lelkesítő érzelm vett erőt valóján. s míg szíve forrott, míg arzai égtek, ajka Elim nevét rebegé.

Egy napon mustrakönyvébe egy csupa E betűből összerakott virágot himezett, s abból, tán akarhatja ellenére egy fiatal ember képe tűnt ki.

„Mitéle fej ez?” kérde anyja, vállain keresztül nézve.

Janka megjédt, nem tudta, hogy anyja háta mögött állott.

„Ez Julius Caesar feje” — felelt, egész készséggel.

A tisztas asszony nem tudta, ki volt Julius Caesar, de azért tovább nem feszegette.

Azon órákban, midőn anyjának a házi dolgokhoz segíteni szokott, gyakran ellenállhatlan tűnezkedve jött; s azon órákban, mikor a zongorán kellett volna magát gyakorolnia, szeretett volna inkább olvasni. Majd a kertben felede a kulcsot és kereste két óráig, míg végre meglede. Majd ezukor helyett borsot tett a süteménybe; de azért Elim felségesnek vallotta e süteményt, mert hiszen Janka készíté.

Egy napon oly hibát követett el, mely következményeiben borzasztóbb lehetett, mint ha egy utjáról eltévedt üstökös a földdel összeütközött volna; a terem közepén feledett

egy széket, s ez által a szoba összhangzatát egészen megzavará.

Végre Mylheer Naarvaessen észrevette, hogy lánya tejét elveszíté. Anyira elfeledte magát, hogy atyjának kávéját ezukor nélkül adta fel! S midőn letépte azon tulipánt, mely egész Hollandban egyetlen példány volt, valóban aggodni kezdett elméje fölött.

„Sapperlot!” duzzogott az öreg, szemeit forgatva, — „ennek valamit kell jelentenie!”

De szemei, bár mint forgatták is azokat, mit sem láttak.

Beloser Elim épen három hete időzött a gyárban, s még nem gondolt az elmenetelre. Az öreg ur, ki vendégét nagyon szívesen látta, felede, hogy az ifju tengerész nem tartozik a családhoz. A házi asszony is annyira hozzászokott Elimhez, mint valami régi, nélkülözhetlenné vált háziutorhoz, melyet kiházásitásra, menyasszonyi ajándokul tartogat. Ha őt helyén, azaz lánya mellett találta, nem ügyelt többé rá, mint valami szekrényére vagy asztalára. Ehez járult, hogy a tél a Znyder tón a hajózást lehetleníté. Az ifju tengerész vágyaival minden megegyezni látszott.

November elsőjén, mint rendszeren, a kertészházba ment Elim.

Ján két könyvek közt találta.

Kérdezte szomorkodása okát, de a helyett, hogy kérdéseire felelt volna, tovább sirt.

„Oh, vége szerencsémnek, Elim!” szolt végre zokogva. — „Te elhagysz engemet!”

„Mi lelt, kedves Jankám?” kérde Elim megilletődve. — „Én — téged elhagyni? Forróbban szeretlek, mint valaha!”

„Oh, bár ne szeretnél úgy, akkor talán megnyugtatóst találnék haragomban; árulónak, hátáltsónak nevezhetnélek, s ez vigasztalna engem. De te ártatlan vagy, s ez boldogtalanabb tesz engemet, mint ha téged, mint hűtlent kellene elvesztenem.”

„Ne törődj a jövő gondjaival. Egyszer minden esetre válunkunk kell; de mikor?”

„Miért is kellett szeretnem téged, Elim?” zokogott, kedvese karjaiba borulva.

„Nem értelek, kedves Jankám! Az ég szerelmére, szólj!”

„Halld tehát. Atyám halászokat fogadott, kik téged egy csónakban hajódohoz szállítanak, s te holnap éjjel el fogsz utazni.”

Elim e rémhirtől egészen tönkre téve, mozdulatlan, halotthalványan állott kedvese előtt. Végre meggondolta, hogy férfi, s hogy ez esetben a vizasztaló szerep neki jutott.

De Janka nem engedte szóhoz jutni.

„Hallgass, Elim!” — mond — ne vizasztalj engem. Veled, hiszen, hogy veled a legkisebb csónakban nem félnék a viharos tengeren. De ha rágondolok, hogy te idegen emberekkel, vihar között vagy, szeretnék meghalni. Elmégysz Angliába, onnan Oroszhanba, s ha hazádban leszel, nem gondolsz többé a szegény Jankára. Vagy ha gondolsz is rá, kigúnyolod őt balgasága és szerelmeért.”

Többet nem mondhatott, hangját elfojtá az új könyözön.

Elim is mélyen meg volt hatva; végre sikertült neki megnyugtani Jankát, jóllehet maga is nagy fáradsággal vett erőt magán.

„Halld!” — szolt Jankához — „atyádat

beleegyezésre kérem föl; kivallom előtte, hogy szeretlek, s hogy te is szeretsz engem; hogy mi egymás nélkül nem élhetünk, hogy mi az elválást tudni nem fogjuk. S ha meggyőződött, hogy igazat beszélünk, beleegyeznek ő. Azután meg a háboru nem tart örökké, mint szerelmünk. Egy nap mindent megváltoztathat. Lásd, kevéssel előbb az ég oly szomorú volt, mintha örök éj fedte volna azt, — s nézd most a szép, nyárias napsugárt; az isten ezt vizasztunkra küldi.”

Janka fájdalmasan mosolygott; szempil-lám gyémántként ragyogott két kényesépp, melyeket Elim csókol le; s égve vetett szemekkel mindketten mondták: „Jó az Isten!”

E perczben reggelire csegették.

A két szerelmes mint rendszeren, különböző ajtón hagyta el a kertészlakot.

(Folytatjuk.)

A s a k k j á t é k.

— Beszély, —

Ira

Lipesey László.

I.

Az Escuriálban.

II. Fülöp az Escuriálban sakkot játszott.

A király ellene Ruy Lopez, egy alsóbb rangu, de a sakkjátékban igen ügyes játéku pap volt; neki különös kegyből meg volt engedve térdelni, míg az udvari nemeselek, mint nézők, csak állottak. Ez utóbbiak arczán s egész lényükön bizonyos feszültség tünt elő, a mely sokkal inkább hasonlított a féltelmez, hogy sem az a játék iránti érdekből származhatott volna.

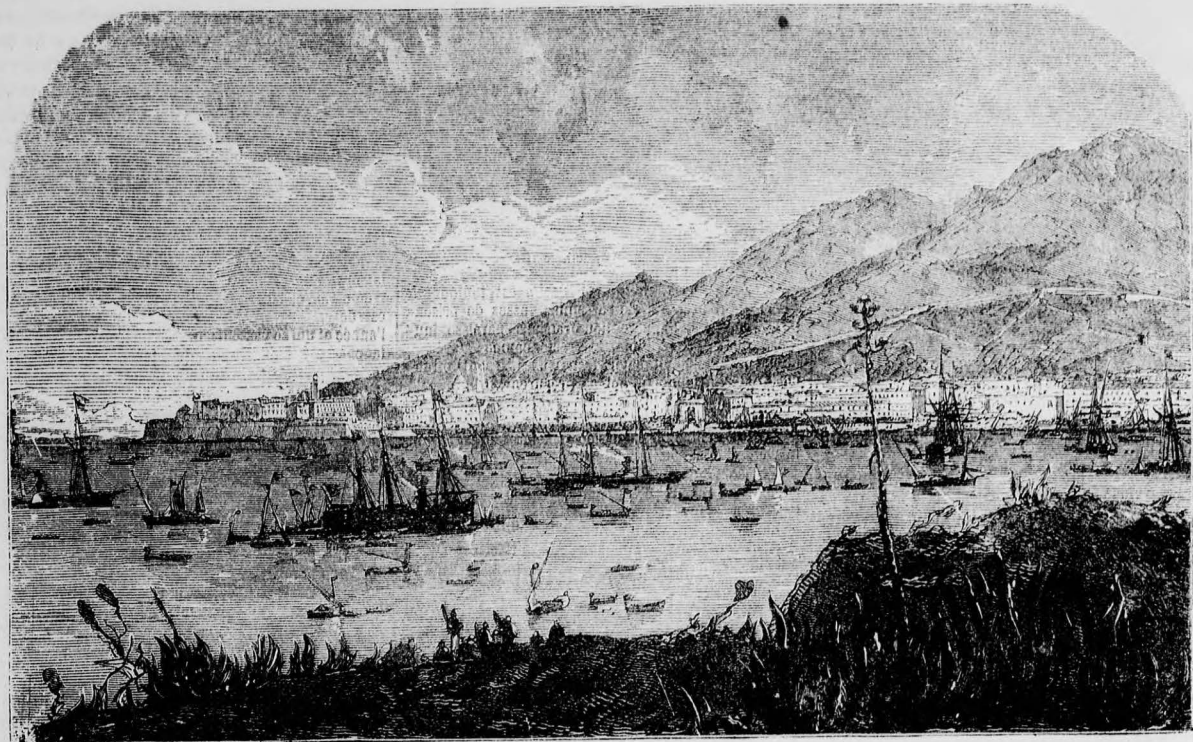
Pompás nyári nap volt, s a lég virágzó narancsok illatával telt el. A fényes terem ablakain violaszínű függönyök tarták vissza a nap erős sugarait, de a mosolygó nyári nap a király hangulatával mehogy sem látszék összhangzásban lenni, mert borus homloka mindig jobban s jobban elsötétedett, s haragolt szikrázó szeme időközönként a terem bejáratára esék.

Az udvari urak mélyen hallgattak, s csak néha váltottak egymás közt egyetértő pillantásokat.

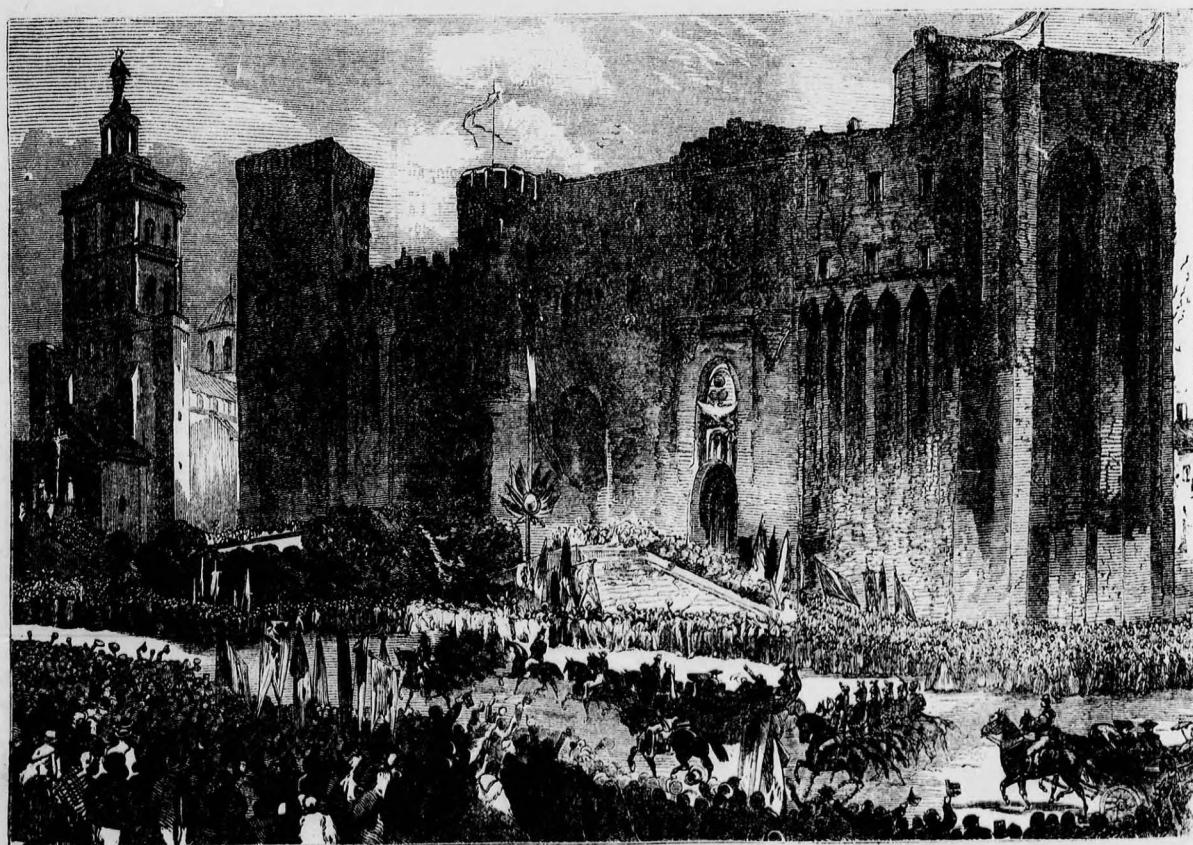
A társaság ennél fogva igen komor vala, s ki lehetett venni, hogy minden jelenlevő lelkét bizonyos komoly gondolat tölte be.

A játékra igen kevesen látszának ügyelni, csak Ruy Lopez, a ki a sakktablára hajolva, egészen elmélyedt abba, s a ki habozni látszék a győzelmis babér és katolikus király iránti alázatosság és alárendeltség közt. Legkisebb zajt nem lehetett a teremben hallani, kivéve azt a kis neszt, melyet a sakkfiguráknak tovább tolása okozott, — az ajtó egyszerre nagy robajjal föltartat, s egy durva esőtét kinézésű férfi lépett be azon, s a legnagyobb alázattal várt az engedélyre, hogy a királylyal szólhasson.

Ezen ember megjelenése általános undort gerjesztett a jelenlevőkben, mert tompa izgatottság volt következménye.

Ajaccio.

A pápa palotája Avignonban.

A nemesek büszkén visszavonultak s el fedve az illem szabályait, néhány pillanattal az undor érzése lépett nálok előtérbe. Ez ember megjelenése oly hatást tőn a jelenlevőkben, mintha egy visszatartó külsője valódalt lépett volna be, s az újonjítottnek személyisége valóban olyan volt, hogy képes volt ily érzelmeket költeni.

Alakra nézve magas, csontos és herkulesi testalkatú volt e férfi, egészen feketébe öltözve. Közönséges, semmit mondó arckifejezése legkisebb szellemet sem gyanítottat, hanem inkább a legaljasabb szenvedélyek és indulatok tükrölő tünik fel; e vad tekinteteha hozzá vesszük még ama hosszu és mély sebhelyet, mely szemöldökétől le egész az állig terjed, s tömött fekete szakállában vész el, akkor megjelenésének visszatartó hatása könnyen megmagyarázható volt.

Fülöp visszazétt, hogy vele szóljon, azonban reszkető hangja szokatlan belső felindulást árukt el, s az egész gyülekezetet mintegy villanyszikra találta, mert ajkövevény nem más volt, mint Calavarez Fernando, — Spanyolország hóhérja.

„Meghalt-e már?“ kérdé végre Fülöp, s hangjólak erős kifejezést íparkodott adni; e szavak alatt a jelenlevő nemeseket borzadály futá át.

„Még nem, sire!“ viszonzá Calavarez Fernando, a király előtt, kinek ránczott homloka haragot árukt el, meghajolva. „O mint spanyol grand, jogát követeli, s én felségednek további parancsa nélkül, hivatalomat nem gyakorolhatom egy oly férfinál, kinek ereiben hidalgo-vér foly.“

S a hóhér ujjal meghajolt a király előtt.

Jóváhagyó moraj zúgott végig az egybegyűlt nemesek sorain, a castiliai vér forrott ereikben, s homlokukon tükrözdzék az ki. Az izgatottság általános lett. Az ifju Alonso di Ossuna volt az első, a ki a közérületnek kifejezést adandó, kalapját fölvéte. A grandok többsége követé e vakmerő példát, s a fehér tollakat a büszke fejeken nem sokára meglengeté a nyitott ablakokon bejövő lágy szellő.

A király haragosan az asztalra ütött, hogy a sakkbábok széthullottak.

„O a mi királyi tanácsunk által ítéltetett el, mit akar még többet az árukt?“

„Sire,“ válaszolá a hóhér, „6 pallos által kíván kivégzetetni, mint egy főnemeshez illik, és nem kétél által; továbbá, az életből még hátralevő három órát egy gyóntató atyával kívánja eltölteni.“

„Am legyen,“ viszonzá Fülöp, láthatólag megkönnyebbülve. „Üdvari főpapunk tehát még nincs nála, mint ezt megparancsoltuk?“

„Igen, sire,“ szóla Fernando, „a szent atya nála van, hanem ő nem akarja St. Diaz de Silvát gyóntató atyául. O más lelki atyát nem akar el fogadni, csak olyat, a kinek püspöki rangja van; s hogy ezt kívánni egy felségárulás végett halálra ítélt nemesnek joga van.“

„Ugy van! erre jogunk van!“ mondá a büszke Ossuna merészen, „s mi e jogot a király részéről igénybe vesszük!“

E néhány szó jól volt az általános lázadásra.

„A mi jogaink és a király igazságossága elválaszthatlanok,“ viszonzá Don Diego di Tarrasez, valenciai gróf, egy óriási termetű aggyastán, teljes fegyverkészletben, toledói kardjára támaszkodva, s kezében a spanyolországi nagy conetable-i botot tartva.

„Jogaink és szabadalmaink!“ kiálták a nemesek egyhangulag, s mintha viszhang verte volna e hangokat vissza, újra és újra hangzottak a király füleibe, míg végre ébenfa trónszékéből fölkelve, a legnagyobb fölindulással e szavakat mondá:

„Megesküvém San Jago szellemére, hogy addig se nem eszem, se nem iszom, míg Don Guzmannek, az áruktónak véres fejét nem látom! S a mint mondtam, úgy történnék! De Don Tarrasez jól beszélt; — a király igazságosságában rejlik alattvalói jogaiért a biztosíték! — Nagy conetable, melyik püspök lakik ide legközelebb?“

„Sire, réam az egyházi ügyek nem tartoznak, hanem csak a katonaiak,“ válaszolá röviden a megszólított; „Don Silva, felséged alamizna-osztogatója, a ki itt szintén jelen van, jobb utasítást adhat e dologban, mint én!“

Don Silva y Mendez, kissé leverve felelt:

„Sire, a segoviai püspök, a ki ide legközelebb laknék, mult héten meghalt, s helye még nincs betöltve. — Az egyházfők jelenleg Valladolidban vannak összegyülekezve — s a spanyolországi főpapok is mind ott vannak, sőt maga a madridi püspök is oda utazott.“

E szavaknál Ossuna ajkain finom mosoly futott végig; egy győzelmi mosoly, mert ő nem csak hogy a Guzman családhoz tartozott, hanem az elítélt azonkívül legjobb barátja is volt.

A király figyelmét e mosoly nem kerülte ki — bosszankodás kifejezése ült arczára, de csakhamar visszanyeré elhatározottságot.

„En király vagyok s az is maradok!“ mondá nyugalmal, de a melynél egyszersmind a belső izgatottságot lehetlen volt föl nem ismerni, „s nincs szándékom, a királyi méltóságot gunyolódás czélpontjává lealacsonyítását engedni. Urak! bármily könnyűnek tetszik a királyi pálcza, de a ki azt gúnynyal illetni merészi, azt össze fogja az törni! A szent atya sok tekintetben le van irántunk kötelezve, a lépés végett tehát, melyet tenni akarunk, nem lehet félni bele nem egyezésétől. A spanyol király teremthet hercegeket, miért ne teremthetne egyszer püspököt is? — Kelj föl üléséből Don Ruy Lopez, kelj föl, mint segoviai püspök. En így parancsolom! Vedd birtokodba egyházi méltóságodat!“

Bámulat és levertség ragadá meg a jelenlevőket. Don Ruy Lopez gépiesen fölkel ülhelyéből, — feje szédelgett, nyelve megtárgadta szolgálatát, — végre e szavakat volt képes nagy akadozva kihebegni: „Felső! méltóztatnék . . .“ —

„Csend legyen, egy szót se, püspök!“ válaszolá a király hirtelen, „engedelmeskedjél urad parancsának. Beavattatódnak szertartása későbbi időre marad. És most alattvalóink belátandják, hogy mi királyi tekintélyünk szerint működünk. Segoviai püspök! most

menj Calavarezzel az elítélt börtönébe. Térítsd meg gonosz lelkét bűneitől és az azután add át testét ezen hű szolgánknak, hogy ő azzal aztán a mi akaratunk szerint cselekedjék. Calavarez, te el fogod hozni az árukt fejét ide a terembe — elvárak nem sokára. — Don Guzman, calatravai és medina sidoniai herceg árukt, és még ma halállal kell bünbödni!“

„Ime, püspök!“ szóla Ruy Lopezhez, „itt van pecsétgyűrűm, bizonyítékul a herceg előtt, — és önöknek uraim! van-e valami ellenvetésük a királyuk által épen most gyakorolt igazságszolgáltatás ellen?“

Mindnyáján hallgattak.

Ruy Lopez követé a hóhér, s a király ismét elfoglalta ülését, kegyencei egyikének ívet, a saknál a pap helyét elfoglalni. Don Ramirez, biscajai gróf, lett a király ellene, a ki a bársony páruán Ruy Lopez helyére térdelt.

„Uraim! ugy hiszem, a sakkjáték segítségével és a ti becses társaságotokban, az idő kellemesen fog eltelni,“ mondá a király a nyugtalanokdó főuraknak. „Remélem, e termet egy sem fogja közületek, Calavarez visszatérteig elhagyni! Örömrünk nem lenne tökéletes, ha egyiketeket is nélkülözünk kellene.“

E gúnyos figyelmeztetés után Fülöp megkezdé a játékot Don Ramirezsel, s a békétlen grandok a játszókat, — mint beszélyünk elején, — körülálltak.

Calavarez ezalatt a rögtönzött püspököt a fogly herceg börtönébe vezette. Ruy Lopez földre szegzett tekintettel lépdelt előre; ő inkább volt hasonlítható egy gonosztevőhöz, a ki a vesztőhelyre vezetettik, mint egy újonnan kinevezett püspökhöz. Az események rögtön változatai csak álomkép gyanánt tűntek fel előtte; de az előtte lépdél sötét arcza, mogorva Calavarezre egy pillanat elég volt, hogy az álomkép rémséges valóvá váljék, — s feltűnt előtte egész borzalomban új méltósága, s az azzal kapcsolatban álló föltétel.

Midőn léptei a börtön boltozatán visszahangzának, a szív legbensőbb imájával kéré az Istent, s minden szenteket, miszerint mindenhátó erejével nyissa meg a földet, s őt abba élve besüllyedni engedje, hogy ne legyen kénytelen Don Guzman halálát siéttetni.

Mi volt az ok, a mely őt Guzman eléteért reszketetté? Barátok voltak talán, vagy verrokonok? — Nem! — Spanyolhon legjobb sakkjátékosai voltak mindketten!

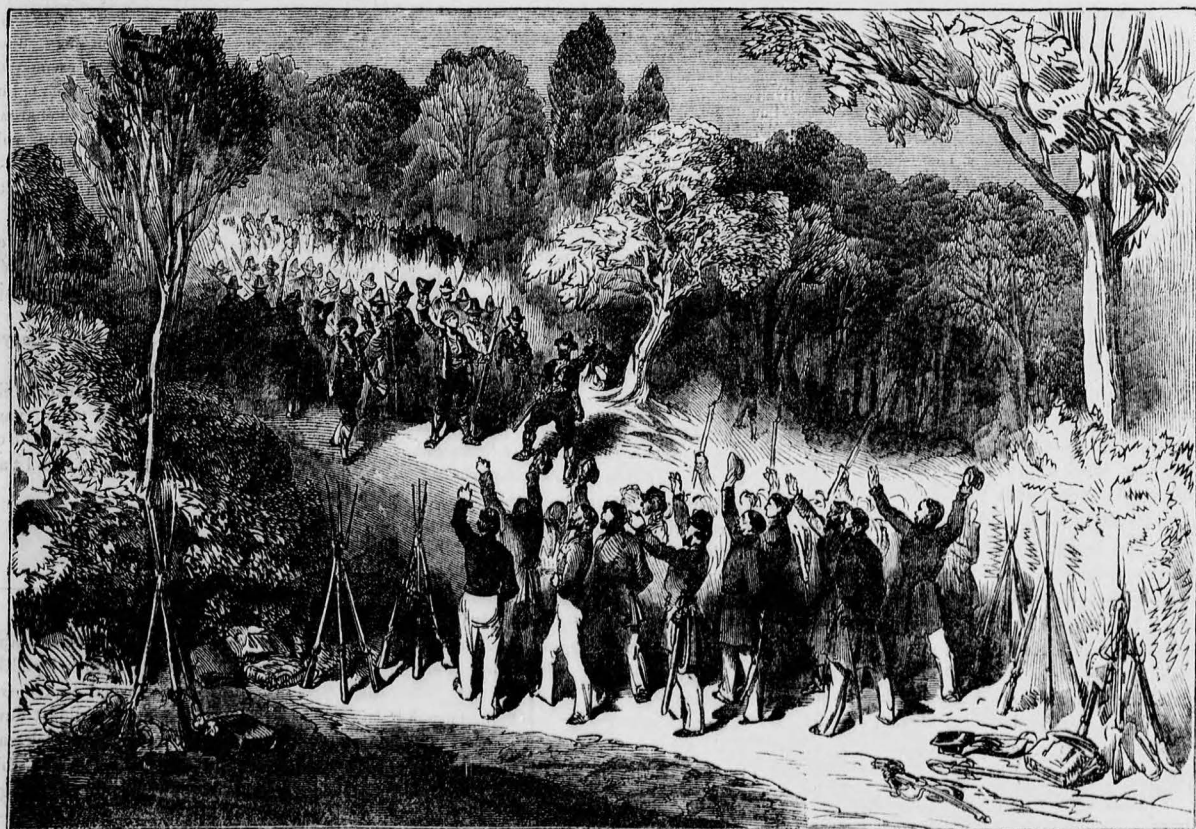
II.

A börtönben.

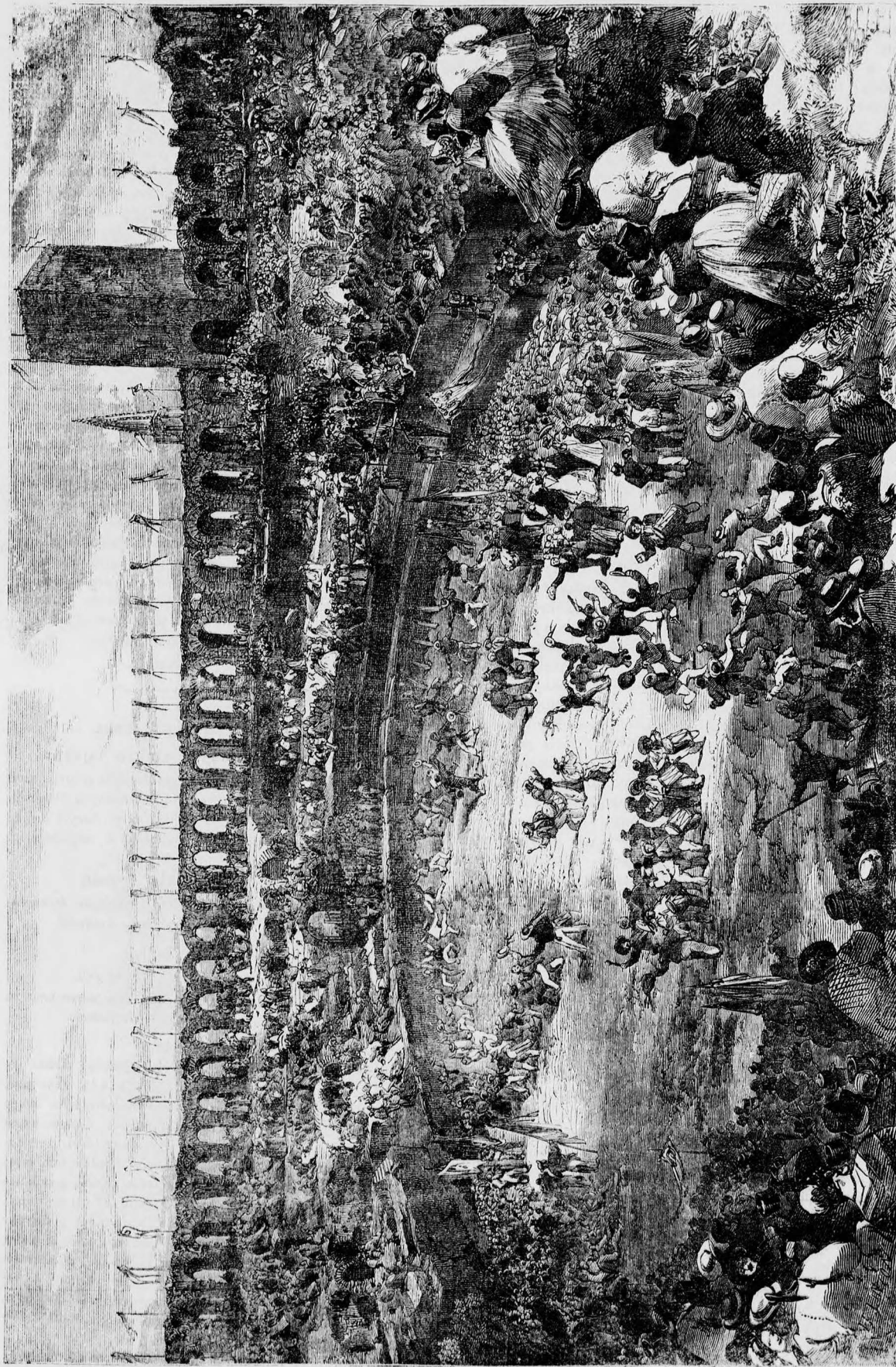
A calatravai herceg szűk czellájában bizonytalan, s fölindulást elaruló léptekkel járt föl s alá. Egy nehéz faasztal és két szék tévák a czella butorzatát, a padlózat durva pokrócczal volt fűdve, mi a léptek zaját megcsökkenté. A szűk, vasrácsozatu ablak mélyében a falon függött egy durva faragvány nyeresz, a falak kopaszok voltak, — s midőn a czella nedves, s fagyos levegője Ruy

Cápuai kapu, Nápolyban.

Severia visszavétele. A kalabriai hegyi vadászok bevonulása.

Farandola, tánczoltató a francia császárpár előtt az Arles-i színházban.

Lopez elé özlött, érzé, hogy a halál előd-
varát lépte át.

A herceg, a két férfi beléptével vissza-
fordult, s az új püspököt udvariasan köszönté.
Egyetértő pillanatok váltottak egymással,
mint értelmes néma tolmácsait, melyeket
hangosan kifejezni a hóhér jelenléte tiltá.

A herceg észrevette, mily fájdalmas
Ruy Lopeznek hivatali kötelességét teljesí-
teni, melyet Calavarez a fogolynak mindjárt
beléptükkor, mint jövetelük czélját kijelenté;
Ruy Lopez annyira meg volt Guzman ártat-
lanságáról győződve, mint ő maga, jóllehet,
látszólag elvitázhatlan tények szóltak ellene.
Ilyen volt egy levél, melyet a herceg saját
kezüleg írt, s a francia udvarhoz vala intéz-
ve, és benne Filőp király élete ellen egy gyil-
kossági terv, a legkisebb részletekben taglal-
taték.

Don Guzman, ártatlanságának büszke
öntudatában nem is tartá érdemesnek magát
védelmezni, s midőn egyetlen szó sem emel-
tetett, a mely az ellene emelt vádat megczá-
folta volna, hallgatása bünös voltának beisme-
réseül tekintetett, s mint áruló, halálra ítélte-
tt. Don Guzman halális ítéletét is a legto-
kéletesebb nyugalommal hallgatta végig, arca
egy pillanatra nem sápadt el, szemei sem fé-
lelmet, sem rettegést nem árultak el, s a tör-
vénytermet ugyanazon biztos léptekkel hagyá
el, mint a milyennel elő belépett. Ha most
homloka borús, járása bizonytalan, s légzése
rövid s nehéz volt, akkor azt egyedül onnan
leheté magyarázni, hogy a gondolát arájára,
a szép s kecses Donna Estellára, szívét mély
keserűvel tölté el. Előképzelé magának, mint
várja őt, szerelmet mosolygó szemekkel s
ölöl karokkal, apja várában, a Guadaluquir
partján, imádot jegyese, — semmi vést nem
sejtve. Bizonyára nem vala csoda, hogy a
szerelem fájdalma megtöré azon erős lelket,
melyet a halál gondolata nem volt képes meg-
ijeszteni!

Calavarez, a ki észrevette, hogy jelenléte
figyelembe sem vétetik, a király parancsát
még egyszer ismétlé, s kijelenté, miszerint
Don Ruy Lopez van jelenleg azon magas
egyházi méltósággal főruházva, hogy egy
spanyol grandnak utolsó óráiban szellemi se-
gélyt nyújthasson.

Az ifjú herceg meghajtá gyöngén térdét
az új püspök előtt, s áldását kérte. Azután
pedig Calavarez felé fordulva, újával megve-
tőleg az ajtóra mutatott, s mondá:

„Uram! az ön jelenléte most itt nincs
szükség. Menjen el. Három óra múlva készen
leszek.“

S hogyan telt el e három óra?

Legelőször volt egy rövid gyónás, — en-
nek azonban csak hamar vége lett. Guzman,
jellemének természetes könnyelműségével,
melyet még a jelen óra komolysága sem volt
képes lenyomni, szakítá félbe gyóntató atyjá-
nak ítéseit, midőn az épen a sorsnak utolsó
s nagy változásáról elmélkedett.

„Változás! Valóban! Mily másképp álla-
nak a mostani körülmények, mint midőn
utoljára találkozáink! Emlékszik még rá, ön
akkor ama felséges sakkjátszmát játszotta
Paoli Bozzal, a siciliaival, a király és az
egész udvar jelenlétében. A király karomra

karomra támaszkodott. Ez csakugyan válto-
zás! Lelkemre mondom! Cervantes soha iga-
zabbat nem mondott, mint midőn az életet a
sakkjátékkal hasonlítá össze. Már a szavakat
elfelejtettem, de az egésznek az értelme kö-
rülbélül az, hogy a földön, mint a sakkasztá-
blán, az embereknek különféle helyeik vannak ki-
mutatva, vagy a sors, vagy a szerencse, vagy
a születés által. S ha a halál, a ki mindnyá-
jukat „mattokká“ teszi, elője, vége van a já-
téknak, s az emberi sakkbábok összevissza-
hányva fekszenek a sirokban, mint az elefánt-
csont bábok a dobozban.“

„Emlékszem Don Quixotte ezen megjeg-
zésére,“ mondá Ruy Lopez, „és egyszersmind
Sancho válaszára is, a ki azt felelte rá, —
hogy ámbár ezen hasonlat igen jó, az még
sem oly nagyon új már, hogy azt előbb nem
hallhatta volna. De ezen beszéd nem a jelen
óraira való; bocsássá meg Isten könnyelmű-
ségédet!“

A herceg, mintha gyóntató atyjának
megjegyzését nem is hallotta volna, beszédét
tovább folytatá:

„Oh, nekem is voltak szép győzelmim a
sakkjátékban; még önt is, lelki atyám, sok-
szor legyőztem. Ön mindig büszke volt reám,
mint tanítványára.“

„Az igaz,“ viszonzá a püspök, „ön mes-
terileg játszza a sakkot, s én mindig igen
sokát tartottam arra, hogy első tanítója én
volтам é játékban.“

„Nekem egy felséges gondolatom van,“
szóla rögtön Don Guzman, „játszunk utoljára
egy sakkjátszmát!“

„Mily gondolat már ez megint!“ vála-
szolá Ruy Lopez, kissé megzavarodva.

„Ha ön ez utolsó kérélmemet megtagad-
ja, akkor megyek és tüstént hívom a hóhért.
Hogyan töltsem el a még háralévő két órát?
Mert a halál maga könnyű, de a várakozás
reá elviselhetlen! Vagy ön is úgy átváltozott
már, mint szerencsem?“

A püspök tett ugyan még némi ellenve-
téseket, de ezek már gyöngébbek s késleltet-
tek voltak. Mert a szenvedély, mely erejét az
ifjúra még a halál kapujánál is bebizonyítá,
nem volt az ő lelkében sem csekélyebb.

„Már látom, ön enged,“ ujjongá a her-
ceg, „hanem mit használunk sakkbáboknak?“
„En fegyvereimet mindig magammal hoz-
dom,“ szóla Ruy Lopez, a ki az indítványnak
most már egészen meg vala nyerve. A székeket
közelebb tolá az asztalhoz, s kebléből egy kis
sakkasztáblát vont elő apró sakkbábokkal együtt.
„Istennek szent anyja, bocsáss meg nekem,“
szóla, mialatt a bábokat rendezé; „de nekem
megvalhatom, hogy néha egy kis világi érzet
lép közém és szellemi kötelességem közé.“

Ez valóban sajtáságos kép volt — a gyónt-
ató pap az elítelté a sakkasztábla mellett.

A nap teljes fénye Don Guzman nemes,
s halvány vonásait megvilágítá, még egy ferdé
sugár a góth ablakon keresztül Ruy Lopez
szelid arcára esék, melyről a püspök gyakra-
n a megindulás könyeit volt kénytelen letö-
rölni. Nem volt tehát csoda, hogy most szóra-
kozottabbul játszott, mint valaha. Don Guzman
ellenkezőleg, mintha a közelgő halálóra
lelki erejét még magasb tevékenységre fo-
kozta volna, bámulatos eszélyvel és bátorság-

gal játszott; ő most egészen a játéké volt, s
köveset tudott saját hollétéről és a földi viszo-
nyokról, mintha a hóhér már elvégezte volna
vele a tisztjét; a győzelem kétségkívül az ő
részén is lett volna, ha Ruy Lopezben a
szunnyadó szenvedély, — előre érezvén bu-
kását, — föl nem ébred. Most megfeszíté ő
is minden erejét, s nem sokára ugy bemerült
a játékba, mint ellene. A sakkasztábla volt mind-
közöttjükre az egész világ. — Boldog csaló-
dás! — De nem tarta sokáig. A percek ne-
gyedekké, a negyedik félórakká, egész órákká
lettek, — a borzasztó pillanat közelgett.

Ekkor gyöngé zaj hallatszott, — mely
mindig erősebb és erősebb lön, — léptek
hallatsának, — az ajtó csikorgott sarkaiban,
s a hóhér, minden borzasztó jelvényeivel, lé-
pett be, a boldog álmodókat a rémitő valóra
emlékeztetendő.

Calavarez kísérői, kivont kardokkal s
fáklyákkal követték, egy fekete posztóval be-
terített padot hozva magukkal, melynek czélja
a rajta fekvő bárd által elég világosan meg
vala magyarázva. — A fáklyákat fölállítván,
a padlózatra fűrészpont hintettek. Ezen elő-
készületek csak néhány másodperczig tartot-
tak, s azután a hóhér, ségedőjeivel, az áldozat
előtt megállt. Calavarez belépténcél Ruy Lopez
fölugrélüléséből, de a herceg, meg sem mozdult.
Szemei folytonosan a sakkasztáblára voltak irá-
nyozva, és sem a bejöttéket, sem borzalmas
előkészületeiket nem látszék észrevenni.

A húzás sora épen rajta volt.

(Folytatjuk.)

Paraszt politika

a nemzeti színház bajában,

egy diák s egy magyar levélben megírva azok
számára, kik nagyon szeretnék, ha Garibaldi
és Cavour kibékélne, az az: hogy a kecske
is jóllakjék, meg a káposzta is megmaradjon.

Epistola jocosa

ad quoddam membrum deputationis directoria-
lis theatri nationalis hungarici.

Scriptis

Andreas Haragos,

quondam védegyleti tag, nunc autem unus ex
misera plebe contribuente.

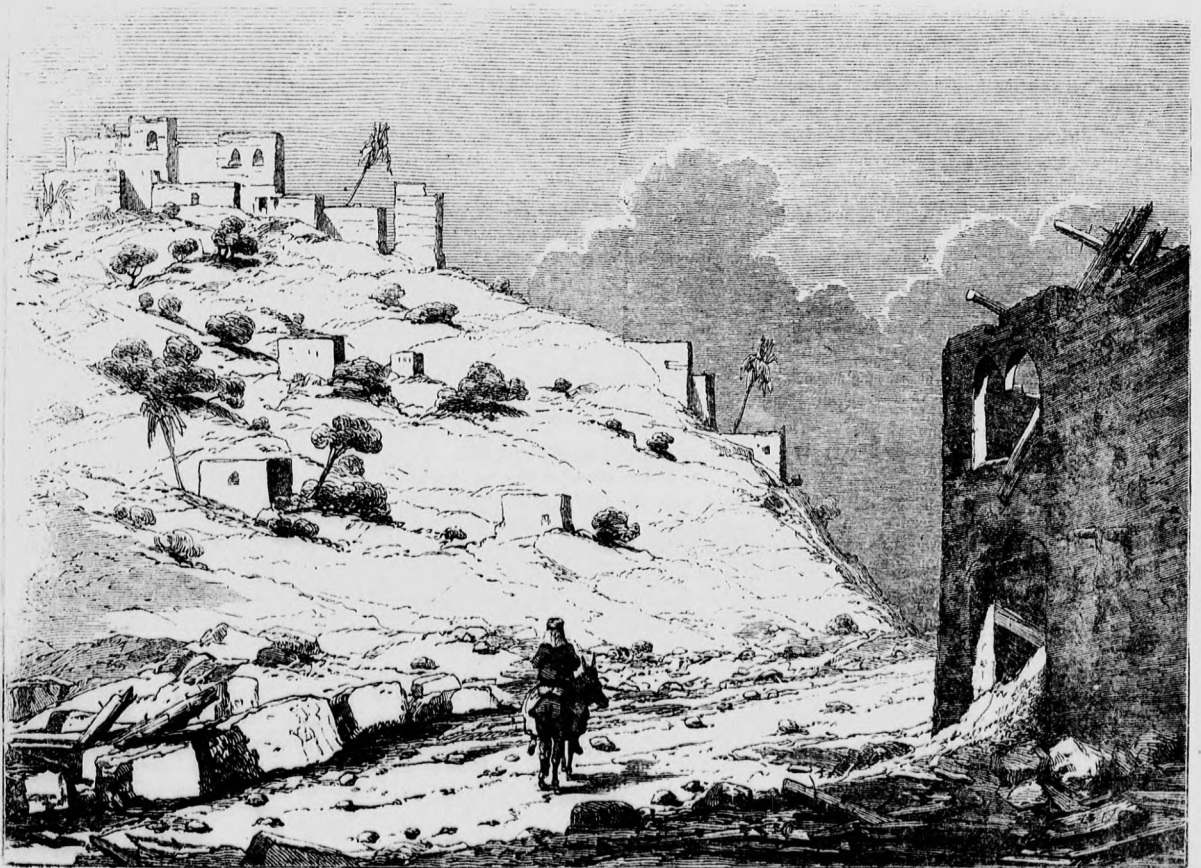
Domine magnifice!

Sat notus erit, Magnificentiae vestrae, lo-
cus in comedia vulgari, Csikós nunc upate,
dum dominus táblalábíró vicejudium, in aliqua
situatione perquam indelicata, demisse rogat
ante rusticos: Amice, legalább loquat
ur latine! Ex hac similitudine sum ausus
vestram magnificentiam in epistola mea latine
alloqui in causa theatri, ne isti histriones,
vulgo: komédiások, auribus indiscretis
rem percipientes, cuiuslibet vagabundo in platea
communicare possint; attamen ad nauseam
enarratum fuerat, magnificentiam vestram de re-
bus secretis ante istos miseris histriones,
quorum caput Ciceronis lingua vacat, conse-
quenter latine locutum fuisse.

Cura theatri nationalis hugarici majori ex
parte magnificentiae vestrae interest. Sat male

Alba hercegnő, a francia császárné nővére.

Hadad romjai, a syriai dúlások idejéből.

hanc provinciam alicui sine hajdone transmitere, cum jam quilibet nebulo noscat gentem istam luridam solummodo baculo gubernari posse. Ex intimo corde condeolo mfcentiam vestrae, videns miseriam quotidianam: publicum nostrum vellet cibos exquisitos, — comediantes flent pro pecunia, — et mgfcentia vestra non habet hajdonem, qui publicum ad cassam, histriones autem istos inexcitantibiles a cassa pellere instrumentum aptum manibus teneret.

Multi damnant intra et extra muros theatrales mgfcentiam vestram hujusmodi regimini ineptam. Nec scio, nec judicare volo veritatem publici sermonis, sed eo demissius exoro: in quantum in foliis novalium extraneorum jam iteratis vicibus super nostros táblabirónes sententia lata est, se omnibus rebus sine discrimine perdoctos jactare, — nequid republica et bona existimatio detrimenti capiat, exulet se, mgfcentia vestra ex hac provincia, secus aliquis ex istis maleferatis histrionibus cathologum debilitatis mgfcentiae vestrae, verum vel non verum, ad pudorem nationis, et personae suae, publicum taciati, — et si verba mea sincera alienius valoris fuerant, dicat quo otius histrionibus hoc, quod iterum in superius citato Csikós rector pagi dixerat de puella jobbágyionis: Rózsí! megvetlek!

Hoc in sensu, et optima benevolentia affectus maneo

vestrae magnificentiae

addictus, et humillimus
servus, sicuti superius
Andreas Haragos.

Ha a tisztelt komédiás urak megigérik, hogy ez az egész dolog köztünk marad, úgy négy szem közt megmondom, mi van ebben a dák levélben, mit önök, hogy is lehetne másképp, bizonyosan nem értenek. Tehát, maradjon titok!

Bizony, komédiás urak, kutya van a kertben, — önök a mult esztendei híres fizetésemelések nagyon megörültek a diadalnak, pedig sirhattak volna inkább, mint az a civis, ki a német kolbászban ette meg.

Talán nem is tudják önök, hogy a nemzeti színház igazgató-választmányában van egy uri ember, ki sohasem beszél magyarul, — s ezen urnak, vagy nem is ennek, hanem az ő jó barátjai egyikének tulajdoníthatják önök, hogy fizetéseiket fölemelék; mert az a jó barát, mint mondják, ilyen tanácsot adott:

„Még kell adni a komédiásoknak a nagy fizetést; mert ez emberek most elkanászokodnak, azt hiszik: övök a színház, hanyagok lesznek, mind-nik akkor játszik, mikor akar, — az előadások csak úgy tülledhözadd történnek, a másodrendű tagokat rántják elő minduntalan, ekkép a közönség kimarad a színházból, s a megadott nagy fizetés ráadásul épen a telhetetlen komédiások nyakába szakad a színház.“

Attól félek, komédiás urak, hogy e számitás beteljesedik; azért, én tanácsom, ébren legyenek gyügyemek; mert maholnap hasonló lesz a színház a bitang lóhoz, melyen mindenki nyugal; hanem a jámbornak enni senki sem ad.

Legyenek önök okosabbak, mint a ezigány, a ki, a cserfára fölmászván, épen azt az ágat fítrészelte, melyen állt, — és hogy lepottyant: önök is tudják. Dixi!

Képeinkhez.

— Alba hercegnő, a francia császárné egyetlen nővére, mult hó 16-án halt el — s tetemei az Alba hercegek sírboltjában, Spanyolországban, tétettek az örök nyugalomra. Az elhunyt, a női erények, műveltség, szívjóság stb. mintaképe volt. Arcképe egy francia lap után közöljük, mely az elhunytban nem csak a császárné nővérét, de az emelkedett szellemű, a közszeretethen s tisztelgetben állott nőt is gyászolja.

— Hadad romjai. E kép a syriai mészárlásokra emlékeztet; ez is egyike levén a fanatikus dühöngők áldozatainak.

— Ajaccio. A pápa palotája Avignonban; A d'Arles-i szinkör, a francia császári pár közelebbi körútjából vett képek. Ajaccio, mint tudva van, a Napoleon család bölesője Corsikában. A szinkör s a pápa palotája előtti jelenet, azon fényes ünnepélyt tükrözi vissza, melylyel a császári pár e helyeken történt megjelenésük alkalmával fogadtatt. — Több helyütt e körutazás alkalmával igen elmés föliratok üdvözlék a császári párt; jellestül Thounon-ban ez állott a városház falán: „Ő kikötőt ad nekünk és a kikötőbe vezet bennünket!“ Az anneey-i collegium falán pedig e felirat volt: „Üdv az europai emancipatio apostolának.“

— Siciliai képeink egyikén a calabriai erdősejben Garibaldi ünkenyetsesi s a calabriai hegyi lakók, másikán Nápoly egyik kapuja, a cápuai látható. —

Különfelek.

— Midőn a tizenkettedik században Don Pedro aragoniai királynak fia született, vita támadt, hogy az új polgár nevet kapjon. — Végre elhatározták tizenkét fálkyiát meggyújtani, melyek mindegyike egyegy apostol nevével viselék, s a mely először kialudt, annak nevével nyerte a kis herceg. S csakugyan Jakabnak keresztelték. Ő volt később azon híres hadvezér, ki a maurokat legyőzte és a saracenek-től Minorca szigetet eloglalá.

— Petrarca, a szerelem dálnokának küllönös jellemvonása volt, hogy a fölmilét gyüttölte, míg a békákat kedvelte.

— Haller szerint a nők az éhséget tovább képesek eltűrni, mint a férfiak. Plutarch szerint nem mámorosodnak oly hamar; Unger szerint tovább élnek s meg nem kopaszodnak soha; De la Part szerint a tengeribetegség nem vesz annyira erőt rajtuk; s Plinius szerint ritkán támadtatnak meg az oroszzlántól.

— Egy régi könyv szerint a sáfrán ugyan gyomorerősítő, de nagy mennyiségben képes halálos nevetést előidézni; mint ezt egy trienti nőn tapasztalák, ki a sok sáfránytól három óra alatt halálra nevette magát.

— Atticus, hogy fiát az abe-re megtanít-hassa, 24 rabszolgát tartott, kiknek nevek a

24 kezdőbetű volt, mely hátokra volt jegyzve.

— Angol tudósok, igen alapos értekezletekben kimutatták, hogy a krokodil 2 hó, a skorpio 3 hó, a medve 6 hó, s a kamélion 8 hóig képes éhen élni. Ez állatoknál azonban legtovább túri az éhséget a vipera, mely 10 hóig képes éhezni.

— Mint tudjuk, sokan vitatkoztak már a kártya kora felett; de ezt senki sem bizonyítá be oly réginek, mint a tudós Sussexi herceg, kinek állítása szerint már a régi egyiptusiak is ismerték a játékkártyákat. Állítását azon viszonyra alapítá, melyben a kártya száma s elosztása a csillagászat tudományával áll. E szerint a 25 kártya az év 25 hetének felel meg, a tizenhárom egyszín az évnegyednek, hetekre osztva, úgy hogy a négy szín a négy évszakot jelöli. Ha az ast tiz, az alsót tizenegy, a dámát tizenkettő, s a királyt tizenháromnak számitjuk, kijő 91, és négyeszer 91 364-et, vagyis az év napjainak számát teszi.

— De la Torrière „A házasság üdvös voltáról írt művében olvashatni: „Ha az özvegy nő, hat hét alatt férjhez nem megy, vét Isten, emberek, az állam, egyház s ön maga ellen.“

— Kosru, perzsa királynak 6000 palotatisztje, 25,500 lova s oszvére és 960 elefántja volt.

Vegyes hírek.

+ A magyar tudom. akademia — a hivatalos titkári értesítés szerint — ez idei nagy gyűlését okt. 7, 8, és 9-én tartja; az igazgatóság okt. 11-kén ül össze; két közlése, melynek egyike kirekesztőleg Sztéchenyi István emlékeztetve ünneplésének lesz szánva, okt. 12 és 13 kán tartatik. A rendes tagokra nézve a megjelenés napja október 5-ke, 6-kán levén az osztályok tanácskozásai némely, a nagygyűlés által eldöntendő tárgyakra nézve.

+ A pesti kaszinó alakító közgyűlése, Szilágyi Virgil ur ideiglenes elnökle alatt tegnapi délután ment végbe. A választások megkezdése előtt, heves vitára szolgálatott alkalmat H. G. ur azon indítványa, hogy mindenek előtt egy bizottmány neveztessek ki, mely a beirt részvényesek neveit bíralat alá vegye s határozza el föl-vagy nem vétetésüket. Az indítvány nagy kisebbségben maradt. Ezután következett a választási ívek benyújtása, s a hatóságtól csekély módosításokkal visszaérkezett alapszabályok felolvasása.

+ Az esztergami zsinaton a magyar papi felöltöny iránt szép nemzeties határozat hozott. A papi diszruha, mint ennek előtte, a reverendü fölé öltendő mente lesz. Az úgy nevezett papi civile is magyaros lehet, csak a színre legyen tekintet.

+ Tomori Anastáz egy gombai közbirtok országgi ülésben azon indítványt tevék, hogy a népnevelés ügyét maga a birtokosság vegye kezébe, a népiskolákban ösztöndíjak tüzesse-nek ki, falsi könyvtárak alakíttassanak s a tanító tisztességek díjazása mozdíttassék elő. Gombán már is van ösztöndíj és népkönyvtár, s e szép példát — remélhetőleg — más községek is fogják követni.

+ A kereskedelmi ifjuság a Hegelüsné emléke leleplezésénél részt nem vehetvén, tegnap előtt mult egy hete, sírját meglátogató és azt megkoszorúta.

+ A magyar gazdasági-egylet a köztelekkel épen szemben, egy 1380 négyyszög ölnyi telket vásárolt, s azon egy kiállítási udvart állít a szükséges épületekkel és árnyas parkal együtt.

+ A világ leggazdagabb iskolamestere, a New-Yorkban lakó A. T. Stewart. 20 millió dollár értékű vagyona van, s 1820-ban mikor Amerikába érkezett, egy fillérje sem volt, — de mondanunk sem kell, hogy e ropant vagyont nem az iskolamesterséggel keverte.

+ A sz.-pétervári egyetemen egy fiatal hölgy is hallgatja a jogtudományokat s róla általánosan azt hiszik, hogy a jelenkor egyik leghíresebb jogtudora válhatik belőle. A jogászok azonföül még igen sok szeretetreméltóságot is fedeztek föl pajtásnőjükből.

+ Reményi Edétől, Treichlinger műárosnál következő zenodarabok jelentek meg: Mazurka (Ábránd) zongorára, Odescalchi — Degenfeld Anna hercegnének ajánlva. Ára 80 kr. Rákoeczy-induló, zongorára ártúra s a magyar nemz. színházban 1860. jan. 30-kán először játszottá Reményi Ede, Jókai Mórnak ajánlva. Ára 1 frt.

+ Kolozsvár városa esk. közönsége a segélyezést megtagadta egy oly ipartanodától, a mely az oktatásügyi ministerium terve szerint, kizárólag katolikus színezettel bírandott volna.

+ Egy tönkre jutott magyar földbirtokos, Apagyi Zakariás áll jelenleg a bécsi törvényesség előtt. Vétke a család. Bécsi, pesti, nyitrai vendéglősöket károsított meg, s odáig vitte a dolgot, hogy hamisított telekönyvi kivonatok folytán még a nemzeti bank is

200,000 ftos kölcsön tárgyalásába ereszkedett vele. A család azonban még elég korán fölföldötöttet.

+ Mult hó 19-én reggeli 1 órakor a baja-zombor-pétervárdi levepostá két fegyveres rabló által megtámadtatván, kirabolatott.

+ Cialdini szárd tábornok, ki Lamoricieret közelebb a pápai területen legyőzte, ugyanegy párisi mítáni iskolában tanult Lamoricierére-rel. Már növendékkorukban ellenségek voltak. Párbaj is fordult elő közöttük, melyben akkor is Lamoricieré huzá a rövi dobbat.

+ Kolozsváron közelebb egy igen érdekes összekelölés történt. A völegény: gróf Teleki Károly, Teleki Lajos gróf szép reményű fia volt, a mennyasszony pedig a magyar nőes szépségű és sok erényvel díszlő Mikó Mária grófnő, gróf Mikó Imrénnek Radák Mária bárónőtől született leánya. A menyegzőnek sok örvendő szemtanúja volt.

+ A Széchenyi-heyuen levő kápolna, bicornok-éresk primás ur ö eminentája által, most vasárnap, vagyis october 7-én reggeli 9 órakor szenteltetett föl. Az egész szertartásnál Szepessi Imre ur, műenkesével fog közreműködni.

Mi hir Budán?

— Azt mondják, az egyetemet novemberben megnyitják, vagy a tanulók minden időlevonás nélkül elmehetnek más egyetembe. Das heist: beállhatnak — németnek. Ez egy kicsit hasonlít egy német hercegségi katonaaállítás jelenethez, midőn a tiszt azt mondá a fiuknak: Soldaten misst's verden, also volt Ihr freivillige Jäger, oder freivillige Huszaren verden?

— Dobsa Lajosnak „A nemzeti színházi ügyben“ írt cikkei méltók az egész

nemzet figyelmére, s egy nagy közönség óhajátát fejezzük ki, midőn kimondjuk, hogy jelenben a legalkalmasabbnak az igazgatóságra csak öt hisszük. A cikkekből van elég só és bors is. Az elsőt, mi úgy véljük, Dobsa a választmányoknak, a borsot pedig a színészeknek szánta.

— A hitelintézeti 200,000 ftos nyeremény pancsovai embernek jutott. — Bizony még a szerencse is a „panco“-ot keresi.

— Hunyadi Lászlót tehát a hamburgi szinpad mutatja be legelőször a külföldnek. Bécs közelebb esett volna ugyan, de nagyon nehezen esnék ám annak a bécsi újságnak, ha kinjában valami magyar dolgot dicsernie kéne.

— A lapok sürűn sorolnak elő olyan esetet, hogy a hivatalnok a pénztár meglopja. Persze, némely szerencsétlen pénzkezelő azt hiszi, hogy ha a molnár dolmánya fölszedheti a lisztet, mért ne lehetne az ő marka ragadó s?

— Nagyon néznek most a váciutezán egy embert, kinek ruháján épen nem látszik meg az, mit magáról mondott, — hogy ő — oláh! A tisztelt közönség elfeledi, hogy nem csak oláhok vannak, kik besülséüket megérdemlik, mert nemzeti ruhájukat viselik is, — a kik azonban nem viselik, azok csak oláh-czigányok.

— Krimiaiba, az eltávozott tatárok helyébe kétezer német telepedett le. Bizony keserves lesz nekik kiállni azt a sok kancsukát, mi eddig harmincezer tatárnak is sok volt.

— Sokan méltán megbotránkoznak, hogy a nemzeti színház első rendű drámai tagjai a másod rendű tagok helyettesítik. Semmi kifogásunk sem lenne, ha azt is hallanánk, hogy a pénztárnál az illetők fizetését is a suplensek viszik el.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Vas Gereben, lakása Sebestyéntér 3-ik szám. — Kiadó Werfer Károly.

H I R D E T É S E K.

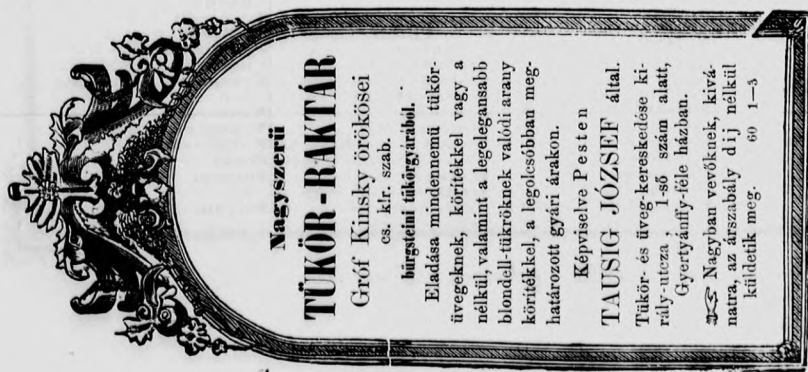
Gummi-czipők

54 5-8

NAGY RAKTÁRA

a legnagyobb választékban, urak, nők, ifjak, leányok és gyermekek számára; ára e cikkeknél MÉG SOHA OLY OLCSÓ nem vala mint a mostani évszakban.

OSZWALD ANTAL.

Nagszerű
TÜKÖR-RAKTÁR
Gróf Kinsky örökösei
es. k. r. szab.
bürgsteini tükörgyárából.
Eladása mindennemű tükör-
üvegeknek, körítékekkel vagy a
nélkül, valamint a legelegausabb
blondell-tüköröknek valódi arany
körítékekkel, a legolcsóbban meg-
határozott gyári árákon.
Képvisele Pesten
TAUSIG JÓZSEF által.
Tükör- és üveg-kereskedése ki-
rály-utca, 1-ső szám alatt,
Gyertyánffy-téle házában.
☞ Nagyban vevőknek, kivá-
ntra, az árszabály díj nélkül
küldetik meg. 60 1-5

WERFER KÁROLY

műintézetben,

Pest, Feltámasor Várkő-ház 10. sz.

megjelent és kaphatók:

A legnagyobb magyar

Gróf Széchenyi István,

életnagyságu legfőbbkétesben talált arcképe

1860-ból

nagy regal-iven, ára 2 frt. anszt. értékben.

A valódiságérti jótállás mellett

Dr. Borchardt Növény-szappanja,

Bepeséltelt eredeti csomagban 42 ujkr.

Dr. Hartung CHINAHÉJ-OLAJA,

Bepeséltelt és bélyegzett üvegekben, egy üveg 85 ujkr.

NÖVÉNY-HAJKENŐSC,

Bepeséltelve és bélyeggel ellátva, egy tégely 85 ujkr.

Dr. Suin de Boutemard Fogpastája

1/4 és 1/2 csomagban, 70 és 35 ujkr.

Dr. Lindes tanár RUDAS-KENŐCSE,

darabonként 50 ujkr.

Balzsamos Olajbogyó-szappan

eredeti csomagban, 35 ujkr.

Dr. Koch Növény-czukorkái,

1/4 és 1/2 katalyukban, 70 és 35 ujkr.

Dr. Borchardt tudományos alapelvek után szigorúan észlelt és tulzerenésedően összediffolt zamatos és gyógyszeres **növény-szappanja** = eddig utólráheten = jellegül tulajdonára által minden eddigéle használatban volt pipereclkek között elvitatlanul első rangot foglal el, s egy magán, valamint bármí nemü fürdőli használatra sikerrel alkalmazható.

Szerencés eredményeül egy előhaladott gondos; tudományos elismerésre a **Dr. Hartung** féle szabadalmazott **hajnövesztőszér** van rendelve, magukat kölcsönös hatásukban kiegészíteti; ha a **chinahéj-olaj** különösen a haj épentartására szolgál, ugy a **növény-hajkenés** a hajnövesztés újra előidézésére és élesztésére van lívatva; ha első a haj ruganyosságát és színetét növeli, ugy utóbbi annak kora megőszülését és kihullását megvédi, miután az a fejbőrnek új, jótékony anyagot szolgáltat, s a hajak gyökereit a legerőteljesebben táplálja.

Dr. Suin zamatos fogpastája, különös előszeretettel általánosan mint egyetemes és legbiztosb fertőtör- és szépítőszerre a foglusknak, van elismerve, miután sokkal kellemesebb és gyorsabban tisztít, mint bármí nemü fogporok, s egyszeremind az egész szájjárgnek kitünően jótékony, kedves fríseséget kölcsönöz.

Ezen, **Dr. Lindes**, berlini királyi vegyészeti tanárnak felhatalmazása mellett, tisztán növényi alkreszkekből összediffolt **rudas-kenés**, igen jótékonyan hat a haj növesztésre, mennyiben azt pulán tartja és kiszáradástól megóvíja, e mellett a hajnak szép fényt és domború ruganyosságot ad, valamint kiválóan a fejkoponya szilárdítására hat.

A **balzsamos olajbogyó-szappan** megfelel nemcsak tisztító, hanem egyszeremind pulaságot és fríseséget előidézó hatásá által is, a tökéletesen jó, pipereasztali és egészségé szappan kiválómatnak, s emel fogva mint enyhe és egyszeremind hatásos naponkénti mosdószér, még a legfinomabb és legérzékenyebb bőri nők és gyermekek számára és szorgosan ajánlató.

Dr. Koch, porosz királyi kerületi orvos **növényes cukorkái** a bennük foglalt kiválólag hatékony fit- és növényecvek gazdag alkreszeinek erejénél fogva, folyton életszerúeknek bizonyulnak be a köhögés, rekedtség, torokszárazság és nyálkáság stb ellen, a mennyiben mind ezen esetekben enyhítéleg, az izgékonytságot esillapítólag, s egyáltalán jótékony hatnak.

FIGYELMEZTETÉS. Miután az itt megnevezett szabadalmi cikkeknak már évek óta megszárdult jó hírneve, májnapon naponként **külför-céle utánkézesítéseket** és **hamisítúéseket** idéz elő; azért szíveskedjenek a mi, bel- és külföldön oly nagy becsben álló cikkeinknek tisztelt fogyasztói, színingy azoknak többszer hírdetett **becsmagolással módjár**a, valamint a nevek: **Dr. Borchardt** (növény-szappanja), **Dr. Hartung** (chinahéj-olaj és növény-hajkenés), **Dr. Suin de Boutemard** (fogpastája), **Dr. Lindes** (növényes rudas-kenés), **Dr. Koch** (növény-cukorkái), — ugy nem különböz az illelő helybeli és vidéki lapok által idézö hírdetett **egyedüli** helyi bizományos urak cégeire esalatközúások kikentése végett **külföldön** figyehi.

A fentebb elismert, **hasznos voltak és szilárdúságuk** által annyira kedveltekké vált ezíkek **a valódi minőségérti jótállás mellett** valamint az alább nevezett városok egyedüli helybeli letéteményeseinél, ugymint:

Pesten

- Török József** gyógyszer. urnál, király-utca, 8 sz.
- Oszwald Antal** nádor-utca 20. sz. a.
- Jeżowitz Mihály** gy., Erzsébetúr. (ezelőtt újúr.)

Unschuld Ede a „levél” hez váci-utca,

Kiss Károly gyógyszerész a „kigyó” hoz.

61 2—20
Továbbá:

<p>A.-Kubin: Týroler G.
Abrud Bánya: Perenczy M.
Almás: Beck Jakab.
Acad: Tedeschi s Zukovits.
Baja: Klewantz Ján.
B.-Gyarmat: Omazta Tóh.
Bazin: Streicher György.
Bartfa: Donschaclner J. F.
Besztercebánya: Kelp Frigyes.
Dietrich és Fleischer.
Besztercebánya: Puschmann József.
Békás Csaba: Laczey J. gy.
Bonyhád: Straicher Benj.
Brezóhbánya: Gállner S. P.
Brassó: Stenner F.
Bőszörmény: Lányi M.
Csanád: Telbisz Ján.
Csákvár: Góllner F.
Csongrád: Grossmann J.
Dalya: Weiss testv.
Debreczen: Csanak J. s Rothschneck K. gyógyszer.
Duna Földvár: Nádhéra P.
Déva: Büchler A.
Erzsebetváros: Schmidt.
Eperjes: Zsenbery Ign.
Esztergom: Bierbrauer.
Facsut: Hirschl Dávid.
Félegyháza: Bánhidý V.
Góllniz: Boldoghy E.
Gyöngyös: Kocianovich gy.
Gyula: Lukács Ag. gy.</p> | <p>Gy. Sz. Miklós: Fröhlich E.
Győr: Unschuld E.
Halus: Hirschler D.
Hatzeg: Matfői Béla gy.
Hatzfeld: Telbisz János.
Héves: Blau József.
Homonna: Pupinsky Józ.
Holltsch: Mühlbauer R gy.
H. M. Vásárhely: Braun.
Hölgyscz: Özv. Rausz s fia.
Igló: Firscher G. gy.
Jászberény: Schelller J. D.
Jólsva: Porubsky Sámuel.
Kalocsa: Béhr Lipót B.
Kassaa: Eschwig E. és Quirfeld Károly.
Kapuvár: Kohn J.
Keeskeném: Hamli K. gy.
Keszthely: Singer Mór testv.
Késmárk: Gernerich A. gy.
Kisbér: Goldschmidt A.
Kis-Ujszállás: N gy. s Kludy Jós. gy.
Komárom: Angelo Bellon s Ketskés Józ.
Körmöczbánya: Ritter J.
Kőszeg: Küttel Ist. gy.
K. Sz. Miklós: Csappó G.
Károlyfehérvár: Rusz J.
Lippa: Mits Demeter.
Liptó-Sz. Mikl: Mikó M.
Losonez: Bady J. E.
Lubló: Glaz J. gy.</p> | <p>Lugos: Arnold J. s Schiessler.
Lőcsé: Fuchs Sámuel.
Magyar-Ovár: Czéh S.
Makó: Ocsosky S.
Marzall: Özv. Istl. A.
M.-Vásárhely: Fogarasy J. Demeter.
Mediasch: Vandory és Brandsch.
Metzenzöffen: Scholz K.
Miskolcz: Bözörményi J. gyógyszer és Spuller A. J.
Mohács: Kógl András.
Móór: Elner József.
Munkács: Tóth Károly.
Nagy-Ahony: Pintér testv.
Nagy-Bánya: Haraček J.
N.-Várad: Hunzella Mátyás s Janky Antal.
N.-Szombat: Keszély J.
N.-Enyed: Bisztritsány A.
N.-Károly: Schöberl C.
N.-Kálló: Hauser M. L.
N.-Mihály: Breuning F.
N.-Sz. Miklós: Klar F.
N.-Keeskerék: Pyrra J. D.
N.-Kanisza: Welisch M. W. és Rosenfeld Sándor.
N. Tapolesán: Kalaha C. A.
N.-Szeben: Záhner Fer.
Nádudvar: Lippe S.
Nyitra: Láng E. dr. gyógyszer.
Nyíregyház: Grünfeld Ig.</p> | <p>Ó-Budán: Prochaska I.
Palás: Florian J.
Palota: Rátz Dániel.
Pápa: Bernmüller J. s Tschepon.
Pétervárad: Andras Fer.
Pécs: Adler s Schiebinger.
Pozson: Weinstahl D.
Putnok: Széppössy J. gy.
Püspök-Ladány: Westsely P.
Reps: Molas E. J. gyógyszer.
R.-Szombat: Kraetschmar.
Rozsnyó: Feymann A.
Rózsahegy: Jurczyk A.
Szolnok: Holena E.
Sassin: Mücke A. gyógyszer.
Sopron: Eder F. gy.; Rupp recht J. gy. és Pachofer L.
Segevár: Misselbacher J. B.
Selmeczbánya: Dinak E. J.
Siklós: Nyers A. gyógyszer.
S.-A.-Ujhely: Csérepý K.
Szabolca: Reymerslloffer.
Szabadka: Farkas József.
Szabadszállás: Fürst A.
Szamos-Ujvár: Plasintár és fia.
Szatmár: Weiss J.
Szeged: Kovács M. gy. Kovács A.; Fischer és Schopper.
Szegvár: Nouvier A.
Szentes: Pollak G. gy. és Eisdorfer Gusztáv.</p> | <p>Szereda: Gözsy A.
Sz.-Hégen: Wachner, T.
Sz.-Udvarhely: Kauntz.
Szászváros: Wotsch K. gy.
Szombatfalva: Heintsch E.
Sz.-Keresztúr: Binder M.
Szász-Sebes: Weissörtel G. A.
Sziget: Hoffmann és Ráth.
Szoboszló: Trany Jakab.
Szolnok: Braun Jakab.
Szombatfely: Tempel F. és Paullhofer J.
Sz.-Fehérvár: Deutsch A.
Tasnád: Szongott Jakab.
Temesvár: Roth László és Kuttin M.
Tokaj: Heyduck J.
Tolna: Schwarcz Móricz.
Topolya: Rády J. gyógyszer.
Thorda: Welits G.
Trencsén: Kulka Isidor.
Uj-Becse: David B.
Ujvidék: Schreiber F.
Unghvár: Pollak Filpó.
Veszprém: Heinrich Alajos és Guthard Tivadar.
Vác: Pauer A.
Vágújhely: Baiersdorf L.
V.-Egerszeg: Isó F. gy.
Zenta: Wuits testvérek.
Zombor: Michailovits és Zsivanovits.
Zólyom: Szalay L.</p> |
|--|---|--|---|--|